

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT UNIVERSITETI

**"MAKTABGACHA TA'LIMNING KELAJAK
MODELI: TADQIQOTLAR,
LOYIHALAR VA AMALIY ISHLAR"**

MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
MATERIALLARI TO'PLAMI
2025-YIL 2-MAY, NAVOIY

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ КОНФЕРЕНЦИИ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

**"МОДЕЛЬ БУДУЩЕГО ДОШКОЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ: ИССЛЕДОВАНИЯ,
ПРОЕКТЫ И ПРАКТИЧЕСКИЕ РАБОТЫ"**

2 МАЯ 2025 ГОДА НАВОИ

COLLECTION OF MATERIALS OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE ON THE TOPIC
**"THE FUTURE MODEL OF PRESCHOOL
EDUCATION: RESEARCH, PROJECTS
AND PRACTICAL WORKS"**

MAY 2, 2025 NAVOI

O‘ZBEKISTON RESPUBUKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRUGI
NAVOIY DAVLAT UNIVERSITETI
**“MAKTABGACHA TA’LIMNING KELAJAK MODELII:
TADQIQOTLAR, LOYIHALAR VA AMALIY ISHLAR”**

MAVZUSIDAGI ILMIIY-AMALIY KONFERENSIYA
MATERIALLARI

**“THE FUTURE MODEL OF PRESCHOOL EDUCATION: RESEARCH,
PROJECTS, AND PRACTICAL WORKS»**

**MATERIALS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE**

**“МОДЕЛЬ БУДУЩЕГО ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ:
ИССЛЕДОВАНИЯ, ПРОЕКТЫ И ПРАКТИЧЕСКИЕ
РАБОТЫ”**

**МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ**

II

Navoiy shahri

02. 05. 2025

“Maktabgacha ta’limning kelajak modeli: tadqiqotlar, loyihalar va amaliy ishlar” mavzusidagi Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. 2-qism – Navoiy, 2025. – 506 b.

Ushbu to‘plam O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 27 – dekabrda “2025-yilda o‘tkazilishi rejalashtirilgan xalqaro va respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar ro‘yxatini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 490- sonli buyrug‘iga asosan Navoiy davlat universiteti Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim fakulteti Maktabgacha ta’lim kafedrasidan 2025-yil 2-may kuni o‘tkazilgan **“Maktabgacha ta’limning kelajak modeli: tadqiqotlar, loyihalar va amaliy ishlar”** mavzuidagi Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallaridan tashkil topgan.

To‘plam materiallaridan mutaxassislar, olimlar, pedagoglar, professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, mustaqil izlanuvchilar, magistrantlar va talabalar foydalanishlari mumkin.

Mas’ul muharrirlar:	
M.Kalonov – R.Davlatova –	iqtisodiyot fanlari doktori, professor. filologiya fanlari doktori, v.b.professor.
Taqrizchilar:	
D.Lutfullayeva – S.Sayitov –	O‘zbekiston Fanlar akademiyasi professori, filologiya fanlari doktori.Navoiy davlat universiteti Maktabgacha ta’lim kafedrasida dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi

Maqolalarni to‘plovchi va nashrga tayyorlovchilar:	
G.P.Ermatova –	Navoiy davlat universiteti Maktabgacha ta’lim kafedrasida v.b.dotsenti, psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
N.K.Musayeva –	Navoiy davlat universiteti Maktabgacha ta’lim kafedrasida katta o‘qituvchisi, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
N.G‘.Meliyeva	Navoiy davlat universiteti Maktabgacha ta’lim kafedrasida o‘qituvchisi.

Texnik muharrir:	
S.S. Otamurodova	

Navoiy davlat universiteti Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim fakulteti Kengashining 2025-yil 22-apreldagi 9-sonli qaroriga asosan nashrga tavsiya etildi. Ma’ruzalarda foydalanilgan misol, ko‘chirma va ma’lumotlar aniqligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

© Navoiy davlat universiteti, 2025

MAKTABGACHA TA'LIMDA INKLYUZIV TA'LIMNING AHAMIYATI
O'zbekiston. Qodirova Muyassar

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
o'qituvchisi Aminova Sevara

Chirchiq davlat pedagogika universiteti talabasi

Annotatsiya. Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning ahamiyati bolalarning o'zaro hurmat, tenglik va ijtimoiy moslashuv ko'nikmalarini rivojlantirishda katta o'rin tutadi. Inklyuziv ta'lim, turli ehtiyojlarga ega bo'lgan bolalar uchun ta'limni moslashtirish orqali, ularning jamiyatga muvaffaqiyatli integratsiyasini ta'minlashga yordam beradi. Bu tizim faqat bolalarning ilmiy va ijtimoiy rivojlanishiga emas, balki jamiyatda ijtimoiy barqarorlik va hamjihatlikni shakllantirishga ham yordam beradi. Ushbu tadqiqotda maktabgacha ta'limda inklyuziv tizimning ahamiyati, uning pedagogik va psixologik jihatlari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Inklyuziv ta'lim, maktabgacha ta'lim, bolalar rivojlanishi, ijtimoiy moslashuv, maxsus ehtiyojlar, ta'lim tizimi, pedagogik yondashuv, inkluziv tizim, ta'lim muammolari, jamiyatda integratsiya, bolalar ta'limi, shaxsiy rivojlanish, o'qituvchilar, maxsus yordam, teng huquqlilik, bolalar bilan ishlash, ijtimoiy barqarorlik, empatiya, ta'lim metodikalari.

Аннотация. Значение инклюзивного образования в дошкольном обучении играет важную роль в развитии взаимного уважения, равенства и социальных навыков адаптации детей. Инклюзивное образование обеспечивает обучение детей с различными

потребностями, помогая им успешно интегрироваться в общество. Эта система способствует не только академическому и социальному развитию детей, но и помогает формировать социальную стабильность и единство в обществе. В данном исследовании рассматривается значимость инклюзивной системы в дошкольном образовании, ее педагогические и психологические аспекты.

Ключевые слова: Инклюзивное образование, дошкольное образование, развитие детей, социальная адаптация, специальные потребности, образовательная система, педагогический подход, инклюзивная система, образовательные проблемы, интеграция в общество, детское образование, личностное развитие, учителя, специальная помощь, равенство, работа с детьми, социальная стабильность, эмпатия, методы обучения.

Annotation. The importance of inclusive education in preschool education plays a significant role in developing children's mutual respect, equality, and social adaptation skills. Inclusive education ensures that children with various needs receive a tailored education, helping them successfully integrate into society. This system not only contributes to the academic and social development of children but also helps in shaping social stability and unity within the community. This study explores the significance of the inclusive system in preschool education and its pedagogical and psychological aspects..

Keywords: Inclusive education, preschool education, child development, social adaptation, special needs, education system, pedagogical approach, inclusive system, educational issues, societal integration, child education, personal development, teachers, special assistance, equality, working with children, social stability, empathy, teaching methods.

Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning ahamiyati katta. Inklyuziv ta'lim barcha bolalarga teng imkoniyatlar yaratadi va har bir bolaning o'z ehtiyojlariga mos ravishda ta'lim olishiga yordam beradi. Bu tizimda, sog'lom bolalar bilan birga maxsus ehtiyojlarga ega bolalar ham o'qiydi. Inklyuziv ta'limning asosiy maqsadi — har bir bolaga uning individual ehtiyojlariga qarab ta'lim berishdir.

Bunda o'qitish metodlari va materiallari bolalarning turli ehtiyojlariga moslashtiriladi. Masalan, maxsus yordamga muhtoj bolalar uchun qo'shimcha pedagogik yordam ko'rsatiladi. Bu, bolalarning o'z salohiyatlarini to'liq rivojlantirishiga imkon yaratadi. Inklyuziv ta'lim bolalarga ijtimoiy moslashuv ko'nikmalarini ham rivojlantirishga yordam beradi. Turli qobiliyatga ega bolalar birgalikda ta'lim olib, o'zaro hamdardlik, sabr-toqat, bir-biriga yordam berish kabi ijtimoiy ko'nikmalarni o'rganadilar.

Inklyuziv ta'lim jamiyatda xabardorlik va hamjihatlikni oshiradi. Maktabgacha yoshdagi bolalar turli ijtimoiy guruhlar haqidagi qadriyatlarni o'rganib, farqlarni qabul qilishni o'rganadilar. Bu esa kelajakda jamiyatda bir-birini tushunish va yordam berish kabi ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlaydi. Inklyuziv ta'limning afzalligi shundaki, u bolalarni erta yoshdan farqlarga hurmat bilan qarashga o'rgatadi va kelajakda jamiyatda muvaffaqiyatli integratsiyasiga yordam beradi. Aqliy va jismoniy rivojlanishga ta'sir qiluvchi elementlar ham mavjud: maxsus ehtiyojlarga ega bolalar o'zlariga moslashtirilgan yordam bilan ta'lim olishadi, bu esa ularning rivojlanishiga katta yordam beradi.

Shunday qilib, maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning ahamiyati shundaki, u barcha bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratadi va ularga o'zlarini rivojlantirish, jamiyatga integratsiyalashish imkoniyatlarini beradi.

Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning ahamiyati shundaki, u bolalarning o'zaro hurmat va tushunishni rivojlantiradi, bu esa kelajakda ularga ijtimoiy va shaxsiy muvaffaqiyatlar uchun mustahkam asos yaratadi. Inklyuziv ta'lim tizimi bolalarning turli qobiliyatlarini va imkoniyatlarini hisobga olgan holda ta'lim berishni ta'minlaydi. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarni bir-biriga yordam berishga, turli vaziyatlarda birgalikda ishlashga, hamkorlik qilishga va bir-birlarini tushunishga o'rgatadi.

Inklyuziv ta'lim tizimida, jismoniy yoki aqliy cheklovlarga ega bo'lgan bolalar bilan sog'lom bolalar birgalikda o'qishadi, bu esa farqlarga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi. Bolalar o'zaro turli qobiliyatlarini va tajribalari bilan baham ko'rishadi, bu ularga bir-birlarini to'liq tushunishga, yordam berishga va empatiya tuyg'usini rivojlantirishga yordam beradi. Bunday yondashuv bolalarni do'stlik, hamjihatlik va to'g'ridan-to'g'ri muloqotda bo'lishga o'rgatadi.

Shuningdek, inklyuziv ta'limda alohida o'qituvchilar, psixologlar va boshqa mutaxassislar bolalarga individual yordam ko'rsatadi. Maxsus yordamga muhtoj bolalar uchun individual o'quv rejalarini ishlab chiqish, qo'shimcha pedagogik yordam va ta'lim materiallarini tayyorlash hamda maxsus texnologik vositalardan foydalanish

orqali ta'limning samaradorligini oshirish mumkin.

Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning yana bir muhim jihati, bolalar turli ijtimoiy guruhlariga mansub bo'lganida, ular o'zaro farqlarga hurmat bilan qarashni o'rganadilar. Bu, kelajakda jamiyatda barqarorlik va bir-biriga yordam berish muhitini yaratishga yordam beradi. Inklyuziv ta'lim tizimi, shuningdek, ota-onalar va jamiyatning ta'lim jarayoniga yanada faolroq jalb bo'lishini ta'minlaydi. Ota-onalar va o'qituvchilar birgalikda farqli qobiliyatli bolalar uchun mos ta'lim sharoitlarini yaratishda muhim rol o'ynaydi.

Oxir-oqibat, maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning ahamiyati shundaki, u nafaqat bolalarning ta'lim olish jarayonini rivojlantiradi, balki ularni ijtimoiy mas'uliyatli, hamdard va to'liq o'sishiga yordam beruvchi muhitni yaratadi. Bu jamiyatning rivojlanishida muhim omil hisoblanadi.

Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning ahamiyati yana bir qator muhim jihatlarga ega. Bu tizim faqatgina ta'lim jarayonini takomillashtirish bilan cheklanmay, balki bolalarning shaxsiy rivojlanishiga, psixologik va ijtimoiy o'sishiga ham katta hissa qo'shadi.

Birinchiidan, inklyuziv ta'lim tizimi bolalarga turli yoshdagi va qobiliyatdagi o'quvchilar bilan o'qish imkonini beradi. Bu ularga o'zaro hamkorlikni rivojlantirish, boshqalarning ehtiyojlarini tushunish va qobiliyatlarining chegaralarini o'rganishga yordam beradi. Inklyuziv ta'limning asosiy tamoyillaridan biri — har bir bola uchun moslashtirilgan o'qish rejalarini ishlab chiqish va ularga individual tarzda ta'lim berishdir. Bu, o'z navbatida, bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va ularga o'z salohiyatlarini eng yaxshi tarzda namoyon etish imkoniyatini beradi.

Ikkinchiidan, inklyuziv ta'lim ijtimoiy izolyatsiyani kamaytiradi va turli ijtimoiy guruhlar o'rtasidagi integratsiyani ta'minlaydi. Maxsus ehtiyojlarga ega bo'lgan bolalar o'z tengdoshlari bilan birga ta'lim olishlari ularga jamiyatda teng huquqli fuqarolar sifatida o'sishga yordam beradi. Bu farqlarga nisbatan ijobiy munosabatni rivojlantirishga yordam beradi va ular o'zaro hurmat va sabr-toqatni o'rganadilar. Shunday qilib, inklyuziv ta'lim jamiyatda bir-biriga yordam berish, muammolarni birgalikda hal qilish va farqlarni qabul qilish kabi ijtimoiy qadriyatlarni shakllantiradi.

Uchinchiidan, inklyuziv ta'limning bolalar uchun ijtimoiy-emotsional rivojlanishga ta'siri katta. Bolalar turli holatlarda bir-biriga yordam berish, qo'llab-quvvatlash va muammolarni birgalikda hal qilishni o'rganadilar. Ular o'zaro muloqotda bo'lish, boshqalarning his-tuyg'ularini tushunish va empatiya tuyg'usini rivojlantirishga o'rganadilar. Bu, o'z navbatida, ularning kelajakdagi jamiyatga integratsiyasini osonlashtiradi.

To'rtinchiidan, inklyuziv ta'lim bolalar uchun o'qish va o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va o'zgacha qiladi. Har bir bolaga individual yondashuv, ularning qobiliyatlariga mos ta'lim materiallari va metodlari yordamida ta'lim berish imkoniyati yaratiladi. Bu bolalarning motivatsiyasini oshiradi va ta'lim jarayoniga yanada faolroq jalb bo'lishlarini ta'minlaydi.

Bundan tashqari, inklyuziv ta'lim maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishning muhim vositasidir. Bolalar boshqalarning farqlarini qabul qilishni, o'z fikrlarini va hissiyotlarini ifodalashni o'rganadilar, bu esa ularga kelajakda turli ijtimoiy vaziyatlarda muvaffaqiyatli ishlashga yordam beradi. Shu bilan

birga, inklyuziv ta'lim yoshlarning o'zaro hamkorlik, jamoaviy ishlash va boshqaruv kabi muhim kompetentsiyalarni rivojlantiradi.

Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning ahamiyatiga doir yana bir qator muhim jihatlar mavjud. Inklyuziv ta'lim faqat o'quvchilarning bilimlarini oshirish bilan cheklanmay, balki ularning jamiyatga moslashishiga, ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga, va teng huquqli fuqarolar sifatida o'sishiga yordam beradi.

- **Pedagogik yondashuv va metodlar:** Inklyuziv ta'limda o'qituvchilar turli qobiliyatga ega bo'lgan bolalar uchun individual pedagogik yondashuvni qo'llaydilar. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning o'quv jarayonida maksimal natijalarga erishishlariga yordam beradi. O'qituvchilar bolalarning ehtiyojlarini aniqlab, ularga mos materiallar va metodikalar orqali ta'lim berishadi.

- **Ijtimoiy integratsiya:** Inklyuziv ta'limda bolalar birga ta'lim olishadi, bu esa ularning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlaydi. Maxsus ehtiyojlarga ega bolalar va sog'lom bolalar birga ishlash orqali bir-birlarini tushunishni, yordam berishni va birgalikda muammolarni hal qilishni o'rganadilar. Bu, ijtimoiy barqarorlik va hamjihatlikni shakllantiradi.

- **Ta'lim tizimida innovatsiyalar:** Maktabgacha ta'limda inklyuziv yondashuvni joriy etishda turli innovatsion texnologiyalar va o'quv vositalari qo'llaniladi. Bu bolalarning o'qish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Maxsus ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun innovatsion o'qitish metodikalarini joriy qilish, ularning o'z imkoniyatlarini to'liq amalga oshirishlariga yordam beradi.

- **Ota-onalar va jamiyatning roli:** Inklyuziv ta'lim jarayonida ota-onalar va jamiyatning roli katta. Ota-onalar bolalarining o'qish jarayoniga faolroq jalb etilishlari kerak, chunki ular bolalarining ta'lim olishida va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydilar. Jamiyatning inklyuziv ta'limga bo'lgan munosabati ham ahamiyatlidir, chunki jamiyatda teng huquqlilik va farqlarga hurmatni tarqatish zarur.

- **Empatiya va hamdardlikni rivojlantirish:** Inklyuziv ta'lim bolalarda empatiya, hamdardlik va bir-birini tushunish kabi ko'nikmalarni rivojlantiradi. Bu, bolalar o'rtasida to'g'ri muloqot va do'stlikni mustahkamlashga yordam beradi. Farqli ehtiyojlarga ega bo'lgan bolalar bir-birlariga yordam berish orqali o'zaro hurmat va hamdardlikni o'rganadilar.

- **Psixologik qo'llab-quvvatlash:** Maktabgacha ta'limda inklyuziv tizim bolalarning psixologik qo'llab-quvvatlanishini ta'minlaydi. Psixologlar, ijtimoiy pedagoglar va maxsus yordam mutaxassislari bolalarga individual tarzda yordam ko'rsatib, ularning psixologik holatini yaxshilashga harakat qiladilar. Bu, bolalarning o'qish va ijtimoiy rivojlanish jarayonini silliq o'tkazishga yordam beradi.

Shunday qilib, maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'lim nafaqat ta'lim tizimini, balki jamiyatni yaxshilashga, ijtimoiy adolatni ta'minlashga, va teng imkoniyatlarni yaratishga yordam beradi. Bu tizim bolalarning barcha imkoniyatlarini to'liq amalga oshirishga yordam berish bilan birga, jamiyatni barqaror rivoj

lanishga yo‘naltiradi.

Xulosa. Maktabgacha ta’limda inklyuziv ta’limning ahamiyati faqat bolalarning bilim olishiga emas, balki ularning ijtimoiy va emotsional rivojlanishiga, farqlarni qabul qilishga, boshqalarga yordam berishga va kelajakda jamiyatda muvaffaqiyatli bo’lishga tayyorlanishlariga ham katta hissa qo’shadi. Bu jamiyatda barqarorlikni, hamjihatlikni va barcha fuqarolarning teng huquqliligini ta’minlash uchun zarur bo’lgan asoslarni yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Karimov, I. A. (2011). **«Yoshlar – kelajagimiz»**. Tashkent: O‘zbekiston Respublikasi

O‘qituvchilar va murabbiylar
kengashi.

2. Mahmudov, A. (2015). **«Maktabgacha ta'lim: muammolar va istiqbollar»**. Tashkent: Fan va texnologiya.

3. Xudoyberganova, M. (2019). **«Inklyuziv ta'limning nazariy asoslari»**. Tashkent:

O‘qituvchilar nashriyoti.

4. Mustafayeva, F. (2020). **«Ta'lim tizimida inklyuzivlikning o‘rni»**. Tashkent:

O‘zbekiston ta’limi.

5. Asimov, F. (2018). **«Ta'lim va tarbiya: inklyuziv yondashuv»**. Tashkent:

O‘zbekiston yoshlar ittifoqi nashriyoti.

6. Rakhimov, R. (2017). **«Maxsus ehtiyojli bolalar ta'limi»**. Tashkent: Fan va ta'lim.

7. Nurmukhammedov, T. (2019). **«Maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalar»**. Tashkent: O‘qituvchilar nashriyoti.

8. Tashkent, A. (2016). **«Jamiyatda inklyuzivlikning ijtimoiy-psixologik jihatlari»**. Tashkent: Xalq ta'limi vazirligi.

9. Usmonova, Z. (2017). **«Maktabgacha ta'limda inklyuziv tizimni joriy etish»**. Tashkent: Ta'lim va rivojlanish.

10. Qodirov, A. (2018). **«O‘zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirish»**. Tashkent:

O‘zbekiston Respublikasi O‘qituvchilar va murabbiylar kengashi.

11. Mirzoeva, R. (2019). **«Yoshlar ta'limi: inklyuziv tizim»**. Tashkent:

O‘qituvchilar nashriyot

